EURÓPA A BÉKE ELŐSZOBÁJÁBAN

BÉKEFOLYAMAT ABU-DZABITÓL DUBLINIG

Az abu-dzabi béketárgyalások nem hoztak áttörést, de a fogolycseréről szóló elvi megállapodás és az egyeztetések azonnali moszkvai folytatása óvatos bizakodásra ad okot. Steve Witkoff és Jared Kushner a november 10–11-i amerikai–orosz–ukrán forduló után már másnap Putyinnal tárgyalt, mielőtt Dublinba indult volna Zelenszkijhez. Ez a legfontosabb kedvező jel: a felek látnak értelmet a további alkudozásban. A területi és biztonsági ellentétek azonban fennmaradtak, Európa pedig saját biztonságának alakításában is háttérbe szorult. Előrelépés tehát történt, közeli tűzszünetre azonban egyelőre nincs megalapozott okunk számítani.

Forrás: Vyacheslav Prokofiev/Sputnik/REUTERS

A februári genfi forduló óta először összeülő delegációk humanitárius kérdésekről, foglyok és elhurcolt civilek, köztük gyermekek hazatéréséről, valamint biztonsági garanciákról egyeztettek. Marco Rubio amerikai külügyminiszter kifejezetten eredményesnek nevezte az első napot, de figyelmeztetett: még sok munka van hátra, huszonnégy órán belül nem várható megoldás. Volodimir Zelenszkij konstruktívnak és tartalmasnak értékelte a megbeszélést. A kedvező nyilatkozatok jelentőségét nem kell lebecsülni, de ezek elsősorban azt mutatják, hogy sikerült érdemi párbeszédet kialakítani. Arról keveset árulnak el, mennyit engednének a felek alapvető követeléseikből.

1121 Budapest, Budakeszi út 36/c. • +36 1 329 4924 • info@alapjogokert.hu

Isten Haza Család

Donald Trump ennél jóval nagyobb reményeket fogalmazott meg. Előbb egy Ukrajnán túlmutató, Európa biztonságát is érintő nagy megállapodást vetített előre, majd a CBS-nek adott interjújában azt mondta: Moszkva és Kijev nagyon közel áll a megegyezéshez. Az elnök személyes elkötelezettsége fontos, hiszen nélküle aligha lenne ekkora lendülete a közvetítésnek. A magasra emelt várakozások azonban Washingtont is sürgetik: előbb-utóbb a tárgyalások folytatásán túlmutató eredményt kell felmutatnia. Ez ösztönözheti a kompromisszumkeresést, de önmagában nem teszi összeegyeztethetővé az orosz és az ukrán célokat.

Az európai részvételnél különösen látványosan elváltak egymástól a bejelentések és a tényleges lehetőségek. Jean-Noël Barrot francia külügyminiszter november 8-án határozottan állította, hogy Franciaország jelen lesz, és Európa megfelelő képviseletet kap. Másnap Ursula von der Leyen is bejelentette az uniós részvételt. A Bizottság és az Európai Tanács közös küldöttséget indított, mellettük Franciaország, Németország, Nagy-Britannia, Olaszország és a NATO képviselői is a helyszínre utaztak. A közvetlen orosz–európai egyeztetés ugyanakkor már az előkészületek idején sem volt biztosított.

Forrás: Aris Oikonomou/AP

Végül éppen ez bizonyult döntőnek. Az európai küldöttek az amerikaiakkal és az ukránokkal tárgyalhattak, az orosz delegációval azonban nem találkoztak. Jelenlétük így nem volt teljesen hatástalan: ismertethették elvárásaikat, és befolyásolhatták partnereik álláspontját. Önálló tárgyalófélként viszont nem alakíthatták a kompromisszumot. Abu-Dzabiban tehát Európa eljutott a tárgyalások helyszínére, de a háromoldalú egyeztetés ajtaján kívül maradt. Ez különösen súlyos

1121 Budapest, Budakeszi út 36/c. • +36 1 329 4924 • info@alapjogokert.hu

Isten Haza Család

fejlemény annak fényében, hogy a napirend már a kontinens háború utáni biztonsági berendezkedését is érintette.

Moszkva látványosan érzékeltette is ezt az alárendelt szerepet. Vlagyimir Megyinszkij orosz delegációvezető megkérdőjelezte az európai küldöttek státuszát, és azt üzente: ha turistaként érkeztek, beszélgessenek a szálloda lobbibárjában. Részvételüket később lelkiismeretük „felébredéséhez" kötötte. Az amerikai közvetítőket ezzel szemben őszinte és hatékony partnerekként méltatta, akiktől szerinte az európaiak tanulhatnának. Kirill Dmitrijev különmegbízott az európai aggodalmakra gunyorosan a „*Don't worry, be happy*" fordulattal reagált. Az európaiaknak szóló ellenséges, lekezelő üzenetek és a Washington felé irányuló, helyenként kifejezetten barátságos hangnem közötti különbség aligha véletlen: Oroszország az amerikaiakkal akar alkudozni, az európaiak közvetlen beleszólását pedig korlátozná.

Forrás: Vyacheslav Prokofiev/Sputnik/REUTERS

Ennek stratégiai oka is van. Megyinszkij szerint az ukrajnai konfliktus rendezéséhez az egész európai biztonsági rendszert át kell alakítani. Moszkva tehát a területi követeléseket egy szélesebb alku részévé tenné. Kushner ugyanakkor világossá tette: a területi kérdés marad a legnehezebb akadály, és rendezése nélkül a háború utáni biztonsági megállapodások sem hajthatók végre. A napirend kiszélesítése teremthet új alkulehetőségeket, de bonyolítja is a megegyezést. Minél több kérdést kapcsolnak össze, annál több ponton akadhat el az egész folyamat.

Európa ráadásul saját céljait sem tisztázta teljesen. Giorgia Meloni összehangoltabb fellépést és világos tárgyalási felhatalmazást sürgetett. Emmanuel Macron Dublinban arról beszélt, hogy Európának meg

1121 Budapest, Budakeszi út 36/c. • +36 1 329 4924 • info@alapjogokert.hu

Isten Haza Család

kell határoznia, mit akar tenni Ukrajna és saját biztonsága érdekében. Friedrich Merz közben Ukrajna finanszírozását a következő uniós költségvetéshez kapcsolná, több tagállam ellenállását kiváltva. A közös fellépést tehát nemcsak az orosz elutasítás akadályozza. Amíg az európaiak egymás között sem rendezik a célok és a teherviselés kérdését, nehezebben követelhetnek maguknak meghatározó tárgyalási szerepet.

Kijev helyzete ugyancsak szorongatott. Zelenszkij Dublinban még az év vége előtt esélyt látott eredményre, miközben a külföldön élő, katonai szolgálatra kötelezhető férfiak hazatérését szorgalmazta. Újabb Starshield-korlátozásokról is beszámolt, amelyek szerinte akadályozzák az orosz drónok elfogását. Az emberhiány és az amerikai technológiától való függés egyaránt szűkíti Ukrajna mozgásterét. Ukrán tisztviselők tárgyalási nyomásgyakorlást sejtenek a korlátozások mögött, ezt azonban egyelőre nem bizonyították. Az ukrán védekezés nehézségei sürgethetik a megállapodást, de nem garantálják, hogy Kijev elfogadja Moszkva feltételeit.

Az óvatos optimizmus legszilárdabb alapja ezért továbbra is a folyamatosság: Abu-Dzabit azonnal Moszkva követte, majd Dublinban folytatódik az álláspontok egyeztetése. A diplomácia működik, és további humanitárius részmegállapodásokra is lehet remény. A területi kompromisszum, a hiteles biztonsági garanciák és az európai szerep rendezése azonban még hátravan. Ezek súlya alapján az év vége előtt nem érdemes átfogó tűzszünetre számítani. A mostani eredmény egyelőre az, hogy ismét van tárgyalási folyamat, amelyből később valódi megállapodás születhet.

1121 Budapest, Budakeszi út 36/c. • +36 1 329 4924 • info@alapjogokert.hu

Isten Haza Család